

deittiin suurella touhulla raitiovaunua, kuin se olisi ollut pahanakin esteenä vallankumoukselle!

Saavuin paikkaan, jossa kansa oli piirittänyt poliisivartiokonttorin ja sytyttänyt sen tuleen. Paikalle saapunut palokunta ei saanut sitä sammuttaa, vaan sai tyytyä valelemaan vedellä naapurirakennusta tulen leviämisen ehkäisemiseksi. Yhtäkkiä alkoi palavasta rakennuksesta kuulua pauketta, joka johtui nähtävästi ampumatarvikkeiden räjähtämisestä. Kansajoukon valtasi silmitön pakokauhu ja pian oli tienoo tyhjänä väestä.

Koko yön harhailin kasarmien lähistöllä, sillä en halunnut eksyä. Tolkuton meno ja mekastus jatkui koko ajan. Kun aamukaan ei näyttänyt tuovan mitään järjestystä tullessaan, palasin kasarmiin noutamaan tavaroitani. Ne luovutettiin minulle vastaväitteittä, ja niin aloin vaeltaa kohti Suomen asemaa, jonne oli useampien kilometrien matka. Kaduilla vallitsi yhä tungos ja sotilaat hurjastelivat aseistetuilla autoilla ammuskellen tarkoituksettomasti. Kohtasin katusulkuja, jotka minun oli kierrettävä, kun ensin mathalaukkuni oli tarkastettu. Kukaan ei tuntunut tietävän mitään mitään, hulinoitiin pelkän hulinoimisen vuoksi.

Seuraani liittyi lähellä asemaa eräs Krestystä vapautunut suomalainen aktivisti, virkamies, joka liikutettuna kertoi, että hänen suhteensa ei vallankumous ollut tullut liian aikaisin, sillä häntä oli odottanut hirttonuora.

Asemalle saavuttuamme asetuimme junaan, jonka oli määrä lähteä Suomeen. Se ei saanut kumminkaan lähtölupaa, koska tilanteen rajan takana sanottiin olevan vielä rathaisematta. Useita päiviä jouduimme sen vuoksi asumaan rautatievaunuissa, jotka kertyivät ennenpithä täpö täyteen väkeä. Öisin nukkui ihmisiä käytävilläkin ja pikkulapsia hyllyillä. Kun vaunut olivat lämmittämättömiä, sairastui moni — minä niiden joukossa — kuumeeseen. Ainoana ravintonamme oli tänä aikana kondensoitu maito, jota tilapäinen toimikunta säännöstellen jakoi asemalle purkamatta jääneestä suomalaisesta maitovaunusta. »Vallankumous jatkui» kaupungissa entisessä tolkkottomuudessaan, mutta meitä suomalaisia kiinnostoi vain kysymys, milloin junamme pää-

sisi lähtemään siitä hornankattilasta, joksi Pietarin kaupunki oli äkkiä muodostunut.

Vihdoin alkoi matka. Juna kulki hyvin hitaasti, sillä liikkui huhuja, että rata oli katkaistu. Mutta onnellisesti saavuttiin Valkeasaareen. Matka, joka normaalioloissa kesti kolme neljännestuntia, vei tällä kertaa kokonaista neljä tuntia.

Koska minulla ei ollut passia, jouduin heti Valkeasaareen saavuttuamme ikävyyksiin ja minut pidätettiin. Tarkoituksena oli passittaa minut Siestarjoelle kuulusteltavaksi, mutta se ei sopinut lainkaan suunnitelmiini. Selitin asiani jurta-jaksaen vartiomiehelleni ja sain hänet uskomaan, etten ollut suinkaan mikään vastavallankumouksellisten kätyri, vaan yksinkertainen alokas, joka aikoi käyttää tilaisuutta hyväkseen pistäytyäkseen kotonaan pienellä lomalla. Varmemmaksi vakuudeksi pyysin ja sain häneltä tilkun punaista kangasta, josta solmin luontevan ruusukkeen rintapieleeni. Loppujen lopuksi hän salli minun »karata». Tämä tapahtui siten, että kun hän pistäytyi hakemaan kahvia, minä sukelsin vilahduksena väentungokseen.

Juna jäi Valkeasaareen, josta matkustajien oli jatkettava matkaa jalan yli Rajajoen sillan. Siinä oli taas pulma, sillä sillalla oli vartio — mies, joka vaati jokaiselta taas passia. Kun minulla ei sitä kertakaikkiaan ollut, näytin hänelle vanhan koulutodistukseni, joka meni täydestä — olihan siinä leima.

Kuumeisena, mutta onnellisena patikoin jalkaisin aina Raivolan asemalle asti, josta seuraavana päivänä pääsin Viipuriin ensimmäisellä junalla, joka vallankumouksen jälkeen kulki koko välin Pietarista. Kotiin saavuttuani jouduin muutamiksi viikoiksi vuoteenomaksi, mutta kevään edistyessä ja toivuttuani huomasin päässeeni lopullisesti ryssien kynsistä, vaikka olinkin ollut kolmisen viikkoa heidän »kalterijäkärinä». Siperian-matkani ei ollutkaan mennyt hukkaan, vaan olin sillä voittanut juuri niin paljon aikaa, että vallankumous tavoitti minut vielä Pietarissa, josta oli ollut suhteellisen helppoa hankkiutua kotimaahan.

Paul Marttina.

— 50 vuotta täytti maaliskuun 26 p:nä Lappeenrannassa sanomalehden päätoimittaja Santeri Jehkonen. Toimittaja Jehkonen on syntynyt Suojärven Kaitajärvellä aivan Aunuksen rajalla ja on harvoja Suomen puolen vanhan karjalaisen heimon poikia, jotka ovat siirtyneet tärkeälle julkisen sanan palvelun alalle maassamme. Suoritettuaan seminaaritutkinnon antautui hän

melkein heti sanomalehtialalle toimien aluksi »Laatokan» toimitus-sihteerinä ja jonkin aikaa rajakarjalaisen viikkolehden »Omahisen» toimittajana, jonka jälkeen siirtyi työskentelemään muissa lehdistä. Vuodesta 1927 alkaen on hän ollut Lappeenrannassa ilmestyvän »Etelä-Saimaan» päätoimittajana, jossa toimessa hän edelleen on.

KARJALAN SIVISTYSSEURAN VUOSIKOKOUS

pidetään Helsingissä Hotelli Hansassa, Heikinkatu 9, 3 kerros (Uusi Ylioppilastalo) huhtikuun 9 p:nä 1937 klo 19.

Esillä sääntöjen määräämät asiat ja sääntöjen muuttamiskysymys.

Helsingissä, maaliskuun 16 p:nä 1937.

⊗ ⊗

Karjalan Sivistysseuran Johtokunta.

Kuollut karjalainen kanteleensoittaja.

Antero Vornanen.

Helmikuun 22 p:nä kuoli Suojärvellä rajakarjalainen kanteleensoittaja ja kanteleentekijä Antero Vornanen yli 47 v. ikäisenä.

Hän oli syntynyt Suojärven naapuripitäjässä Korppiselällä kuuluu Vornasten metsämiessukuun ja peri jo nuorena isältään metsänvartija Hilippa Vornaselta kanteleensoittotaidon. Ryhdyttyään vanhempana ensin valmistamaan kanteleita, joiden teossa hän saavutti suuren kätevyuden, antautui hän varsinkin viime vuosikymmeninä yhä enemmän esiin-

tymään yleisissä tilaisuuksissa ja tuli pian tunnetuksi yhtenä taitavimmista kansanomaisista soittajista. Oppia saamattomana ja nuotteja tuntemattomana kehitti hän soittotaitonsa huomattavalle taitteellisuuden asteelle, osoittaen sitä myöskin omaperäisissä kantelein esittämässään sävelsovitelmissa. Hän sai kutsun monille kalevalaisille juhlille, esiintyi useaan kertaan radiossa ja sai tehdä suomalaisten kanteleenystävään välityksellä viime kesänä matkan Lyypekkiin esittämään taitoaan sikäläisillä pohjoismaisilla päivillä.

Lämmin Karjalan ystävä kuollut.

Jonas Heiska.

Jyväskylässä kuoli maaliskuun 3 p:nä harras Karjalan ystävä, taidemaalari Jonas Heiska yli 63 vuoden ikäisenä. Taidemaalari Heiska oli syntynyt Toivakassa ja tultuaan ylioppilaaksi 1898 antautui heti opiskelemaan taidemaalauksen alalla pian kehittäen itselleen omaperäisen, pehmeävärisen ja herkänmaalaukstyylin. Hänen monet maalauksensa ovat lämpimiä luonnonkuvia ja monissa on avaraa, vapaut-

tavaa suurekkuutta, kuten esim. lehtemme viime numerossa julkaistussa kesäisessä salomaisemassa. Välillä antauduttuaan maalamaan humoristiseen sävyyn »Seitsemän veljeksien» ja osaksi Kalevalan aiheita palautui hän takaisin entiseen herkkään luonnonkuvailuunsa.

Karjalalle ja sen sivistystyölle hän oli erittäin lämmin ja liittyi Karjalan Sivistysseuraan ensin vuosijäseneksi, sitten viime vuosina siirtyen ainaisjäseneksi. Heti seuran perustettua sommitteli hän omasta aloitteestaan monia luonnoksia seuran tunnusmerkiksi ja ainaisjäseneksi siirtyessään lahjoitti seuralle kolmiosaisen Kalevala-aiheisen taulun.

NEUVOSTO-KARJALAN TAIDEPÄIVÄT PIETARISSA

Neuvosto-Karjalassa toimivat viisi valtioneatteria, sinfoniaorkesteri, lukuisat kuorot ja tanssiseurueet ovat tehneet yhteisen vierailumatkan Pietariin, kestäen esiintymiset, taidenäytännöt ja muut tilaisuudet 10 päivää, maalisk. 10 p:stä 20 p:ään. Matkalla ovat olleet myös Neuvosto-Karjalan kirjalliset voimat, sekä omat karjalaiset että sinne siirtyneiden suomalaisten, edelläänmainittujen joukossa karjalaisten kirjailijain päämies Ivatshev ja jälkimmäisten »Karjalan kansanrunoilija» Jalmari Virtanen. Joukkueihin ja edustajiin on kuulunut myös venäläisiä, mahdollisesti vepsäläisiäkin. Kuorot ovat esittäneet karjalaisia, suomalaisia ja myös venäläisiä lauluja, tanssi- ja leikkiseurueet niinkään eri kansallisuuksien leikkejä y. m. ja teattereissa on esitetty Karjalan valtion teatterien näytäntöjä, ollen niiden joukossa ainakin kaksi tuomenkielistä, toisena Kiven »Kullervo» lyhennettynä. Orkesteri on esittänyt m. m. neuvostokarjalaisen säveltäjän — kaiketi Suomesta siirtyneen — Kalle Raution sinfonia- y. m. kappaleita. Useimmat esitykset radioitiin ja kuulutettiin kolmella kielellä, suomen-, viron- ja venäjänkielellä.

SULFIITTISELLULOOSATEHDAS SUOJÄRVELLE

Oy. Wiborg Wood Company on päättänyt rakentaa Suojärvelle Raja-Karjalaan sulfiittiselluloosatehtaan, jonka vuotuinen valmistuskyky on noin 3,000 tonnia. Tarkoitus on valmistaa selluloosasta kartonkia etupäässä yhtiön omien teollisuuslaitosten tarpeiksi käyttäen raaka-aineena paikallisten sahalaiteiden jäteainetta. Tehtaan rakentamiseen ryhdyttäneen ensi kesänä.

— *Uusi mies ja uusi termi.* Neuvostoliiton terveydenhoitoasiain kansankomissari Kaminski on vapautettu toimestaan ja hänen sijaansa nimitetty Peter Sergejeff. Tämä on tehty »Varsinaisen Venäjän» keskuskomitean päätöksellä ja tointa kutsutaan myös »Varsinaisen Venäjän» terveydenhoitoasiain kansankomissaarin viraksi.

HMN — Ainoastaan siinä tapauksessa, että ostat kotimme huonekalut.